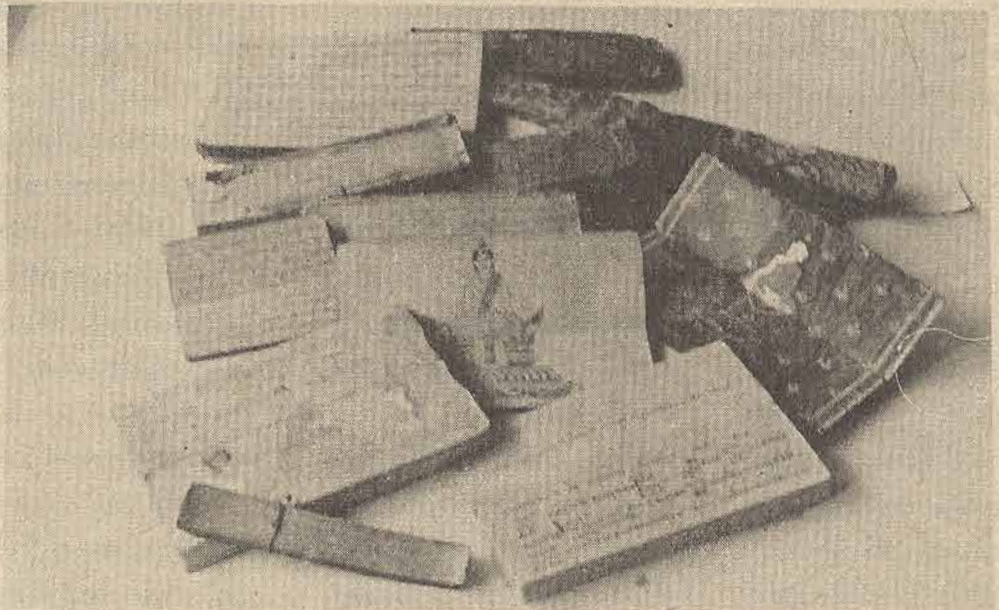

ตำนานสร้างโลกฉบับบ้านปาลาม

คัดลอกโดย พิชัย แก้วขาว

ประวัติความเป็นมาของหนังสือ
ชุดเล่มนี้

ต้นฉบับแต่เดิมเป็นของ
นายคำ คงคะนิง หรือพ่อหมอดำ
แห่งบ้านปาลาม ตัวท่านได้เสียชีวิต
ไปเมื่ออายุ ๘๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๑๑) ต้น
ฉบับได้ตกทอดมาอยู่ที่คุณวิโรจน์
คงคะนิง บ้านเลขที่ ๖๓ หมู่ที่ ๗
ต.ป่าบอน อ.โคกโพธิ์ จ.ปัตตานี
ซึ่งเป็นหลานของท่าน และได้มอบ
ต้นฉบับมาให้ผู้เขียนได้ทำการ

คัดลอกไว้เพื่อการศึกษาของชน
รุ่นหลังต่อไป ผู้เขียนจึงขอขอบ
พระคุณท่านผู้เป็นเจ้าของมา ณ
โอกาสนี้ด้วย

ตำนานสร้างโลกฉบับบ้าน
ปาลาม ผู้เขียนได้ตั้งชื่อขึ้นเพื่อ
ความสะดวกในการค้นคว้า ต้น
ฉบับเดิมไม่มีชื่อบอกไว้ เป็นตำนาน
ดกสำรวจ ในเนื้อหาของตำนาน
ที่เขียนไว้ได้บอกต้นกำเนิดของ
สรรพสิ่งต่าง ๆ ที่ได้ถือกำเนิด

ขึ้นมาในโลกตั้งแต่แผ่นดิน ท้องฟ้า
มหาสมุทร ภูเขาแม่น้ำ พืชพันธุ์-
ธัญญาหาร แร่ธาตุต่าง ๆ มนุษย์
สัตว์ เวทมนต์คาถา หยุกยาตลอด
จนถึงพิธีกรรมต่าง ๆ ตั้งแต่เกิด
จนกระทั่งตาย นับเป็นหนังสือ
สำคัญที่ได้รวบรวมคติความเชื่อ
ต่าง ๆ ของชาวใต้ไว้อย่างละเอียด
และมากที่สุดเล่มหนึ่งในสมัยร้อย
กว่าปีที่ผ่านมา ต้นฉบับเป็นสมุด
ข่อยโบราณเล่มเล็กและสั้น ขนาด

๑๒ x ๑๗ ซม. ขอบสมุดจะทา
ชาดไว้ตลอดความหนาของเล่มทั้ง
สี่ด้าน ลักษณะของสมุดแบบนี้
ชาวบ้านสมัยก่อนเรียกว่า บุคติน-
ข้าง ในเนื้อหาไม่มีภาพประกอบ
เลยแม้แต่ภาพเดียว บรรยายในรูป
ร้อยแก้วตลอด เข้าใจว่าเนื้อหา
คงจบลงในสมุดเล่มเดียว แต่เป็น
ที่น่าเสียดายเป็นอย่างยิ่งที่ตัวสมุด
ได้ขาดออกเป็นตอน ๆ ถึงทำท่อน
(สันนิษฐานด้วยการอ่านเนื้อหาดู)
ปัจจุบันคงเหลือไว้เป็นหลักฐาน
เฉพาะท่อนที่ ๑ ท่อนที่ ๒ และ
ท่อนที่ ๔ ส่วนท่อนที่ ๓ และ ๕
นั้นกำลังค้นหาอยู่เข้าใจว่าจะ
สูญหายหรือถูกทำลายไปแล้ว ทำ
ให้เนื้อความที่ได้ไม่ต่อเนื่อง แต่ก็
ยังมีตอนสำคัญได้รู้เพื่อการศึกษา
อยู่หลายตอน เช่นตอนกำเนิด
แผ่นดิน กำเนิดพระอิศวรและ
พระอุมา กำเนิดโลหะธาตุ กำเนิด
สรรพสัตว์และธัญพืช ฯลฯ

ลักษณะเป็นหนังสือบุคตขาว
ตัวหนังสือเขียนด้วยหมึกสีดำแกม
บรรจง ไม่บอกชื่อผู้เขียนและวัน
เดือนปีที่เขียน ส่วนเนื้อหาและ
จำนวนเป็นแบบบักขี้ไต้ คงจะเขียน
หรืออาจจะคัดลอกขึ้นประมาณสมัย
ต้นรัตนโกสินทร์ จากลักษณะของ
เนื้อหาพอที่จะทราบได้ว่าผู้เขียน
ท่านนี้มีความรู้รอบตัวมากมาย
ทีเดียว ท่านจะต้องเป็นผู้ที่มีความ
รู้เกี่ยวกับศาสนาและลัทธิต่าง ๆ
มาเป็นอย่างดี จึงได้คิดนำเอาคติ
เหล่านั้นนำมาประยุกต์สอดแทรก
รวบรวมขึ้นเป็นหนังสือเล่มนี้ คติ
เหล่านั้นได้แก่ ฮินดู พุทธ คริสต์
และอิสลาม ท่านได้นำมาสอด
แทรกในเนื้อหาได้อย่างสอดคล้อง

กลมกลืน เช่นตอนกำเนิดพระอิศวร
และพระอุมา เมื่อได้กำเนิดขึ้นแล้ว
ยังไม่มีความรู้สึกในเรื่องของตัณหา
และความรัก เมื่อพระอินทร์ได้
เนรมิตผลหว่าให้กินจึงได้เกิดตัณหา
ขึ้น คล้ายกับในคัมภีร์ไบเบิลตอนที่
อดัมและอีวาลักลอบเข้าไปในสวน
อีเดน แล้วได้ลักลอบกินผลแอปเปิล
ผลไม้ต้องห้ามของพระเจ้าเป็นเจ้า
ในบางช่วงบางตอนก็เป็นเรื่องราว
ที่เกิดจากอิทธิพลของไตรภูมิอยู่
มากเช่นกัน โดยกล่าวถึงเมืองชมพู
หรือชมพูทวีป แต่ยกให้พระอินทร์
และพระพิรุณสะหนูกัน (พิษณ-
กรรม?) มีบทบาทเป็นใหญ่เหนือ
พระอิศวรและพระอุมา ส่วนใน
ด้านประวัติศาสตร์ผู้แต่งคงจะมี
ความรู้ในเรื่องนี้ได้ละเอียดเยียมยอด
คนหนึ่ง ในสมัยนั้น (สมัยที่ยัง
ไม่มีวิชาประวัติศาสตร์ในหลักสูตร
ของกระทรวงศึกษาธิการ) ก็ของท่าน
คงจะมีความรู้เกี่ยวกับการสร้าง
บ้านเมืองในครั้งแรกของพระเจ้า
อู่ทอง ปฐมกษัตริย์แห่งกรุงศรี-
อยุธยา จึงได้ให้ชื่อเมืองที่พระอินทร์
เทวดาทิ้งหลายได้ชุบขึ้นให้พระ-
อิศวรและพระอุมาครอง โดยให้
ชื่อว่าเมือง ชมพูหนองโสน คล้าย
กับหนองโสนที่ตั้งของเมืองอู่ทอง
มากที่สุด

ที่สำคัญที่สุดก็คือมีวิชาแพศ-
ศึกษา และการครองรักครองเรือน
ของคนสมัยคุณทวด สอดแทรกอยู่
อย่างนึกไม่ถึง ท่านได้อธิบายไว้
อย่างแยบยลที่สุด และเข้าใจง่าย
ไม่ส่อไปในทางลามก อนาคต
เหมือนหนังสือบางเล่มในสังคม
ปัจจุบัน วิทยาการอันนี้ได้นำมา
เทียบกับหนังสือในยุคเดียวกันแล้ว

จะต้องยอมรับว่าก้าวไกลล้ำยุค
เกินหนังสือเล่มอื่นมากทีเดียว
การคัดลอก ผู้คัดลอกได้ทำ
การคัดลอกเอาแต่เฉพาะเนื้อเรื่อง
ที่เป็นตำนานเท่านั้น ซึ่งจะอยู่ใน
พืชมานทั้งหมดเป็นส่วนใหญ่ ส่วน
ที่เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับพิธีกรรม
ผู้คัดลอกมิได้คัดลอกมา วิธีการ
คัดลอกก็ใช้วิธีการคัดลอกมาเป็น
ตัวหนังสือปัจจุบัน เพื่อให้คนทั่วไป
สามารถอ่านได้ ถ้าบางคำจะเขียน
ให้คงรูปเดิมเสียงเดิมเอาไว้โดย
ไม่เปลี่ยนแปลง ดังนั้นบางคำจึง
ผิดหลักไวยากรณ์ปัจจุบันไปบ้าง
ผู้คัดลอกก็ต้องกราบขออภัยต่อ
ท่านผู้รู้ทั้งหลายด้วยเหตุผลก็เพื่อ
ต้องการจะคงเสียงเดิมให้เหมือน
ต้นฉบับไว้ให้มากที่สุด

คัดลอกจากสมุดท่อนที่ ๑ (พืชมาน)

๑ โนม ตสส ภวโต อรหโต
สมมาสมพุทฺธสฺส

๑ สัทธการสหรับพะไชย
(สรรพชัย) มหาไชยประสิทธิ์ แต่
จะกล่าวคำปรารภ ไว้แต่แรกจะตั้ง
แผ่นดิน (แผ่นดิน) แผ่นฟ้าสหรับ
พระแรกเกิดแต่นั้นมา ถ้าหญิง
ชายผู้ใดจะอ่านจะเรียน ให้ทำตียง
ขึ้น แล้วเอาข้าวตอกดอกไม้ เทียน
โทก (เทียนรูป) หมากพลู แล้วตั้ง
หนังสือบนตียงแล้วปราณินัด
(ปรมณินัด) แก่หนังสือนี้ ให้ทุน
เกล้าแกลสา (เกสา) ก่อน มีไชย
สวัสดิและ ๗ คนจะรู้มิถึงแต่ท่าน
ผู้มีบุญแล หนังสือนี้หากคนจะรู้
มิถึงเลข ๗ ให้ตั้งจิตในทางท่านนี้
เอา เอาเปนมันเปนมั้น (เป็นมัน
เป็นมัน) ว่าเรามีรู้แพ้แก่คน
มิรู้จนแก่ท่านเลย ให้ลำนึก (รำลึก)

ถึงสี่ถึงทาน ถึงบิดามารดา แก้ว
๓ ประการ แล้วให้ลึกลงถึงผู้เขียน
ท่านนี้ ให้ลึกลงถึงพระอาทิตย์
พระจันทร์ ดินน้ำไฟลมคุณครู
หมออาจารย์ อันสอนมาให้รู้ตำรา
(ตำรา) นี้แล **๕** ถ้าผู้ใดไม่เชื่อ
เกิดอย่างรู้มีหูตาจิตใจเลย **๕** ถ้า
หญิงชายผู้ใดจะอ่านจะเรียนจะ
เขียน มิได้จะบอกเจ้าตำรานี้
ปรานีบัดก่อนให้อัปราไชย ถ้า
บังเกิดไปอยู่แต่เรือนใด (ใคร)
ท่านผู้ใดบังพรางไว้ ขอให้ไฟกิน
เรือน ขอให้เกิดสระพิษ (สารพิษ)
หิดฝีผูดขึ้นมาต่าง ๆ ในตัวใน
เรือนในลูกในเมีย ขอให้อัปราไชย
ปราไหลกัน (ประลัยกัลป์) ทุกทเวา
(ทิวา) ราตรีกาลเกิด ขอให้ไปยัง
จะดูระบายใต้แผ่นดินเหล็ก (เหล็ก)
ในใต้เถรเทศ อย่าให้รู้ พบพระ
เลย **๕** ถ้าผู้ใดบังพรางไว้
ตำรานี้ มิได้บอกแก่เจ้าตำรานี้แล
ตำรานี้ก็รู้ทั้งผิด รู้ทั้งต้อง รู้ทั้ง
ได้รู้ทั้งเสีย รู้ทั้งลึกรู้ทั้งตัน รู้ทั้ง
หนักรู้ทั้งเบา รู้ทั้งหนารู้ทั้งบาง
ก็รู้ยู่สิ้นแล หากคนจะรู้มิถึงเลย
อย่าให้คนเห็นเลย ตำรานี้ไว้ขาด
เนื้อความนิกและ (เนื้อความเนิ่น
นอน) อย่าให้ใครรู้ใครเห็น (ใครรู้
ใครเห็น) เลย ให้ห่อผ้าขาวไว้ได้
สาธิตหมอนที่ห้วนอนครั้งถึงวัน
๘ คำ วันพระสบายใจ ให้ตั้งขึ้น
บนเตียง ปรานีบัดข้าวตอกดอกไม้
เทียนโทกหมากพลู ๕ คำ ข้าวตอก
๕ กอง เทียน ๕ เล่ม (เล่ม)
ดอกไม้ ๕ ดอก แล้วไหว้ปรานีบัด
จงทุกที ทำดังนี้ให้จงได้ ตำรานี้
ได้เป็นที่ฟังได้เป็นที่ดับทุกข์ทั้ง
เส (สี่) ลึนประเสริฐนักให้หาเอา
ตามตำรานี้และ **๕**)

๕ สิทธิการิชะ เมื่อแรก
จะตั้งต้นแผ่นดิน เกิดสิน (สี่ล)
ก่อนแล้วจึงเกิดทานเล่า แต่นั้นมา
และให้ฟังรู้ไว้เกิด ที่นี้จึงเทพดา
อินทร์พรหม พระอรหันตาคีนา
ลับพะ (ชีนาสพ) พระบิดเจก
กระโพด (บึงเจกโพธิ) พระเพ็ด
สะหนุกัน (วิญญกรรม) ทั้งหลาย
ก็มาชุมนุมกันในมิกกะใจดี (สุ
วรรณาโลกเจตีย์?) สวรรค์ทั้ง ๑๕
ชั้นพิมาน แล้วก็มาชวนกันคิด จึง
เพ็ดสะหนุกันถามท้าวอินทรา
ถามท้าวมหาพรหมทั้งหมู่เทวดา
ทั้งหลาย ทั้งพระอรหันตาคีนาสพ
คิดชุมนุมกันในลิกกะใจดีสวรรค์
จึงคิดด้วยกันพร้อมสิ้นทั้ง ๑๕ ชั้น
พร้อมกันด้วยเพ็ดสะหนุกันสิ้นแล้ว
จึงเพ็ดสะหนุกันว่าแก่พระอินทร์
มาเราทั้งหลายจะสมมุติ ให้พูน
เกิดขึ้นเป็นเทวบุตรขึ้น องค์หนึ่ง
จึงยังขึ้นทันใจ เป็นเทวบุตรงาม
โสภณแล้วและ **๕** จึงพระเพ็ด
สะหนุกันเทวดาทั้งหลาย ก็ว่าไว้ให้
พร้อมกัน แล้วให้พระอินทร์ให้ชื่อ
แล้วจึงพระอินทร์ให้ชื่อว่า พระ
บอริเมนสุน (ปรเมศวร?) จึงเทวดา
ว่าเพ็ดสะหนุกัน ว่าพระบอริเมน
สุนนี้เกิดก่อนแล **๕** จึงมา
เกิดพระบอริเมนสุน ด้วยเทวดา
ทั้งหลาย พระอินทร์พระเพ็ดสะ
หนุกันสมมุติพูนเกิดขึ้น เป็นองค์
พระอยู่แล้ว จึงเรียกว่าพระบอริ
เมนสุนเกิดขึ้นมาก่อนและ **๕**
จึงเพ็ดสะหนุกันอินทราเทวดา
พระอรหันตาทันหลาย ก็มาคิดด้วย
กันพร้อมสิ้นเล่าแล้ว ว่าเราจะ
วอระที่ให้พร้อมกัน ว่าจะวอระที่
ให้แก่พระบอริเมนสุนสมมุติเล่าแล
จึงขอนิมนต์พระบอริเมนสุนสมมุติ

เล่าและ **๕** จึงพระบอริเมนสุน
รับนิมนต์ท่านทั้งหลายแล้วจึง
พระบอริเมนสุนก็มาคิดรำพึง ใน
หัวใจ (ลบเลื่อน) ดาก็แล้วเสร็จ
๕ จึงพระบอริเมนสุน (ลบ
เลื่อน) ตั้งแผ่นดินขึ้นเท่าใบหว้า
จึงมาตั้ง (ลบเลื่อน) หน่วยพุดทรา
ตั้ง (ลบเลื่อน) ขึ้นทั้งแผ่นดิน
(ลบเลื่อน) ก็มาพูนเกิดขึ้นทั้ง
พระอาทิตย์พระจันทร์ (ลบเลื่อน)
พระพายดินน้ำไฟลม ทั้งพระอิศวร
และนางอุมาคะวัตตี (นางอุมา)
พูนเกิดขึ้นด้วยบุญพระบอริ (ลบ
เลื่อน) ขึ้นจึงได้เป็นมนุษย์ (ลบ
เลื่อน) ฟังรู้ไว้เกิด **๕** (ลบ
เลื่อน) สุนตั้งหลักแผ่นดิน ชื่อว่า
หัวหลักพระ (ลบเลื่อน) มาเป็น
หลักแก่แผ่นดินแล แต่ (ลบเลื่อน)
เมนสุนก็ชบ (ชบ) ทะเล ปลา
อะหนน (ปลาอนนต์) สหรับพะ
(สรรพ) ชบสิ้นในน้ำ ในบกก็มี
ทั้งพญานาคในหลักพระสมุทรรห
สมุทรมีทั้งภูเขาลำถื่อน บางน้ำ
คลองท่าตันไม้ใบหญ้า มีในแผ่นดิน
ทั้งสิ้น มีสหรับพะพันนานา ด้วย
ว่าพระบอริเมนสุนชบขึ้นในแผ่นดิน
มีทุกประการแล้วต่าง ๆ จึงพระ
บอริเมนสุนว่าเกิดแล้วทุกสิ่งใน
เมืองสะกุนละขุมพู (สกุลขมพู)
เกิดมีอยู่แล้วประกอบสิ้นเสร็จแล้ว
พระบอริเมนสุนชบสรรเอาทั้งเพ
และ เหตุคั่งนั้นแลจึงว่าพระบอริ
เมนสุนเกิดก่อนแล ให้ฟังรู้ไว้เกิด
หากคนจะรู้มิถึงเลย (เลย) ให้รำพึง
หาเอาตามตำรา (ตำรา) นี้แล
๕ จึงพระเพ็ดสะหนุกัน
เทพดา อินทร์พรหมพระอรหันตาคี
นาสพทั้งหลายก็มาคิดพร้อมด้วย
กันเล่า ว่าแผ่นดินพระบอริเมนสุน

ชบตั้งขึ้นประกอบสันมีทุกประการ มีพื้นระนาอนาสันทุกสิ่งแล้วและ พระเพ็ดสะหนุกันว่าแก่พระอินทร์ ให้ชื่อแก่ ณ ทุกท่านทั้งสองนี้ จึง พระอินทร์ให้เรียกชื่อว่าพระอิศวร- นอราย (อิศวรนารายณ์) และ ให้เป็น เจ้าแก่แผ่นดินแล นางนั้นพระอินทร์ พระพรหมให้ชื่อว่านางอุมาคะวัตดี และให้เป็นเจ้าแก่น้ำนั้นเกิด **๗** **๗** จึงพระบอริเมนสูง พระเพ็ด- สะหนุกัน พระอินทร์พระพรหม พระอรหันต์ เทวดาทั้งหลายก็มา พิศจะระหนา (พิจารณา) แลพระ- อิศวรแล้วก็ชวนกันมาพิศจะระนา ดูนางอุมาคะวัตดีเล่า ว่าท่านทั้งสอง นี้ยังหาแต่ตายอดชุมพุมหามีได้ ก่อนและ ทั้งเพยงครบสิ้นแล้ว ดอกเดื่อ (ดอกมะเดื่อ) พระอิศวร เป็นแต่หัวเอ็นนั้น ก็เป็นลงมาแต่ใน รากขาพระอิศวร ก็เป็นสายเอ็นลง มาตามกะโศก (กระดูก) หลังมา ตามสันใน นั้นออกมาเป็นเอ็นล่อ เหลืออยู่จึงก็เป็นรากค้นหา จึงมา เป็นหัวเอ็นล่ออยู่ เมื่อแรกสิ้นสิก ค่าองคลี (องคลี) หนึ่งแล จึงพระ- อินทร์ก็มาใช้พระเพ็ดสะหนุกัน ให้หยิกเอาหัวเอ็นพระอิศวรอันล่อ อยู่นั้นแลให้หยิกชักออกมา จึง เพ็ดสะหนุกันก็หยิกชักออกได้ ๑๖ องคลี จึงรอมือเพ็ดสะหนุกัน ยังมีอยู่นั้นแลให้พึงรู้ไว้เกิด **๗** **๗** จึงก็มีแก้วน้ำกลองน้ำในรูเอ็น พระอิศวร (ลบลีออน) หาน้ำนั้น ออกมาหาน้ำมิได้ก่อนเป็นแต่รูเอ็น อยู่ยังหาน้ำก็เลสมิได้ก่อนแล จึง เพ็ดสะหนุกัน พระอินทร์ พระ- พรหมเทวดาทั้งหลาย ก็ให้เรียก ชื่อว่าอืดตะโนนี้ห้อยลงมา อยู่ ข้างใต้ดอกเดื่อนั้น ให้เรียกชื่อว่า

อืดตะโน เป็นอยู่ใต้ดอกเดื่อนั้น สองหนวย ต้นเดื่อนั้นได้แก่พระ- อิศวร รากเดื่อนั้นได้แก่รากคัมหา งอกออกมาแต่ขาพระอิศวรอินทรีย์ นั้นได้แก่น้ำก็เลสมิได้ แต่ว่า แรกพุนเกิดขึ้นมา หาน้ำก็เลสมิได้ ก่อน ให้รู้ไว้เกิด **๗** **๗** จึงเทวดา ทั้งหลาย ว่าอืดตะโนนี้เป็นงาม อยู่แล้ว เป็นสายห้อยลงใต้ดอกเดื่อ ดินักงามโสภานันแล้ว จึงเทวดา เพ็ดสะหนุกัน พระอินทร์ พระ- พรหม พระอรหันตาก็มาสบ พระ- บอริเมนสูงก็มาช่วยกันคิดพิศ- จะระหนา (พิจารณา) ดูแลไปเหน อูจาอยู่เป็นนักหนา ทั้งพระอิศวร ผู้เจ้าเดื่อนั้นก็แลดูตนเองออกปาก ว่าดูอูจาแต่ตานักหนา แล้วจึง พระอินทร์ก็มาชบภุษาให้ แก่ พระอิศวรนารายณ์ให้ห่อตัวไว้ ให้มีเม็ด (เม็ด) อูจา มิให้เทพ ทั้งหลายเห็นอูจาได้เลย ตั้งแต่ วันนั้นมาแลให้พึงรู้ไว้เกิด **๗** **๗** แล้วแต่นั้นมาเล่า จึงเพ็ด- สะหนุกัน พระอินทร์ พระ (ลบลี- เลออน) พระอรหันตา เทวดาทั้ง หลายก็ (ลบลีออน) อุมาคะวัตดี คะนั้นเล่าเหนเป็นแต่ (ลบลีออน) พินทุเท่าตามคอกุหนวยหนึ่งให้ พึงรู้ไว้เกิด ดอกบัวโยนีหามีได้ ก่อนจึงเพ็ดสะหนุกันให้พระอิศวร- นอราย (นารายณ์) ท่านผู้จะได้ เป็นเจ้าแผ่นดิน ให้หยิกโยนีนาง อูมาออกให้คิดเลียบสักน้อย จึง พระอิศวรก็หยิกเอาโยนีนี้เองคือ งที่เป็นตามค (ลบลีออน) ให้บาด ตามคำที่เพ็ดสะหนุกันใช้ ให้บาด (ลบลีออน) ออกมาได้เท่าลูกไฟ (เมล็ดไฟหรือเม็ดมะกล่ำตาข้าง) แล้วให้พึงรู้ไว้เกิด (ลบลีออน)

คิดเลียบพระอิศวรออกมานั้นจึง พระอิศวรยื่นให้แก่พระอินทร์ จึง พระอินทร์ก็รับเอามาแต่เมื่อพระ- อิศวรเล่า จึงพระอินทร์ก็มาชบ ขึ้นเป็นบาด แล้วจึงพระอินทร์ก็มา ให้เรียกชื่อว่าบาดเหตุด้วยสิ่งใด ว่าบาดเลียบพระอิศวรนั้นแล จึงก็ ว่าบาดพระอิศวรนั้นแลให้พึงรู้ ให้พึงรู้ไว้เกิด **๗** **๗** จึงพระ- อิศวรก็มาแลโยนีดอกบัวนางอุมาคะวัตดี ดูอูจาหญิง ก็ว่าเรานี้ นักหนาจึงพระอิศวรก็มาชบภุษา ขาว ให้แก่นางอูมานุ่งเป็นผ้าขาว ชั้นใน นางอูมาก็นุ่งปิดอูจา มิให้ เหนเลข ตั้งแต่วันนั้นมาและ จึงมา เกิดในผ้าขาวรองนอน จึงเมื่อที่ตาย ก็เอาผ้าขาวนุ่งผีไปด้วยผ้าขาว นั้นแลให้พึงรู้ไว้เกิด **๗** **๗** แต่ทั้งทั้งสองหญิงชายหากิเลส ตัณหานั้นมิได้ก่อน แต่เพ็ดสะ- หนุกัน พระอินทร์เทวดาทั้งหลาย ตกแต่งพระอิศวรขึ้นทั้งนางอุมาคะวัตดีด้วยกัน ประกอบด้วย โรบโฌมโรบงาม (รูปโฌมรูปงาม) ทั้งพระอิศวรทั้งนางอุมาคะวัตดี งามมีศรีทุกประการแล้ว จึงท่าน บอริไว้ให้รู้จักว่าข้างพระอิศวร เพ็ดสะหนุกันหยิกเอาหัวเอ็นชักออก ได้สิบทองคลี จึงบาทลี (บาทลี) ว่าองคชาติ จึงยังเป็นรอมือเพ็ด- หนุกันอยู่ในหัวองคชาตินั้นแลให้ พึงรู้ไว้เกิด มิพักถามอาจารย์เลย **๗** **๗** ข้างนางอุมาคะวัตดีเล่า จะไว้ให้พึงรู้ว่าโยนีนางนั้น พระ- อิศวรหยิกคิดเลียบขาดออกมา จึง ยังเป็นดออยู่ในบนประคูนนั้นแล พระอิศวรหยิกตามรอย อันเป็น โรบ (รูป) ตามคอกุหนวยนั้นแล จึงบาทลี (บาทลี) ว่าโยนีแล ชื่อว่าดอกเดื่อ

พระอิศวรนั้นเปนเองอยู่ในที่น้ำ-
แก้วอยู่ในเกษรเคือ ครั้นออกมา
บาทลีว่าน้ำกิเลสแล อันชื่อว่าโยนี
ดอกบัวนั้นเปนเองอยู่ในที่น้ำแก้ว
ในเกษรบัวนั้นครั้นออกมาว่าน้ำ
กามแล เคือนั้นอยู่ในองคชาต บัว
นั้นอยู่ในโยนีให้ฟังคิดรำพึงไว้
ให้รู้ ที่มาที่ไปอย่าอุเบสา (อุเบก-
ชา?) เลข อย่าดูเบาเลยมาด้วย
ดวงแก้ว ไปด้วยดวงแก้ว ให้ฟังรู้
ไว้เถิด **๗/๑๖๗** อ้อ จึงก็คกแต่ง
รคละหมา (รจนา) ขึ้น หึงชาย
งามโสภาทองสองเปนโรบทึงชาย
แล้วแต่งขึ้นประกอบสิ้นแล้วแถว
น้ำกลอนน้ำยังแล้ว แต่ว่าหาน้ำ
กิเลสคคหานั้นมิได้ก่อนแล ให้
คิดรำพึงเอาเถิด ท่านผู้รู้แจ้งไว้ยัง
ในตำรานั้นและ **๗/๑๖๗** แล้วแต่
นั้นมาเล่าจึงเพ็ดสะหนุกัน พระ-
อิศวรก็มาชวนเทวดาทังหลาย
ก็มาชุมนุมกันคิดเล่าว่ามาเราจะ
ชบบ้าน ชบเมืองเล่าเถิด เพราะว่า
แผ่นดินมีประกอบอยู่สิ้นแล้ว จึง
ให้พระอิศวรชบขึ้น เปนบ้าน
เปนเมือง เปนรั้วเปนวัง เปนปรา-
สาทราคะมนเทียน (ราชมนเทียร)
ทองขึ้น มีพันระนาภา (พรรณ-
นานา) สิ้นแล้วจึงว่าเพ็ดสะหนุกัน
คั้ง จึงเรียกว่า ชุมพูนองสะโน
แลประกอบสิ้น แล้วจึงเทวดา
พระอิศวร พระพรหมพระเพ็ดสะ-
หนุกันก็ชวนกันคิด วอระที่พระ-
อิศวร จะอบพิเสก (อภิเสก) กับ
นางอุมาคะวัตดี ให้เลี้ยงกันเป็น
คู่กันกับพระอิศวร จึงวอระที่ให้
เสวยเมือง ให้เปนเจ้าแก่แผ่นดิน
แล แต่นั้นมาจึงให้ฟังรู้ไว้เถิด **๗/**

เพ็ดหนุกันเปนเจ้างาน (เจ้า-
ภาพ) พระอินทร์เปนหมอเฒ่า
เทวดาไปนผู้เฒ่า พระพรหมเปนแม่
เพ็ดหนุกันเปนพ่อ พระปัจเจก-
โพธิเปนเพื่อนบ่าว นางจิตรานาง-
โสทันระมาเปนเพื่อนสาว พระ-
อรหันต์เปนชาวขับเล่นรำบำรุง
(บำรุง) ทั้งชายชวา จึงวอระที่ให้
เลี้ยงกันอยู่เปนคู่กัน ๑๒ ปี ๑๒
เดือน ๑๒ วัน ๑๒ คืน กับ ๗ วัน
เล่ายังหากิเลสมิได้ก่อนให้ฟังรู้
ไว้เถิด **๗/๑๖๗** แล้วแต่นั้นมาจึง
เพ็ดหนุกันก็ชวนเทวดา อินทรา
พระอรหันตคเก็นาสบก็ชุมนุมชวน
กันคิด ให้พระอิศวรชบลูกไม้หว่า
สัก ๓ ลูกให้แก่พระอิศวรกับนาง
อุมาคะวัตดีกิน จึงบังเกิดมีกิเลส
คคหา จึงพระอิศวรเอาลูกไม้หว่า
มาชบขึ้น แล้วเอาไปยื่นให้แก่นาง
จึงนางก็รับเอาแต่มีพระอิศวร
ทันใจ แล้วจึงพระอิศวรก็ถามว่า
พระอิศวรไปแห่งใด จึงนางก็บอก
ว่าไปสรงน้ำ จึงพระอิศวรก็สั่งว่า
ลูกไม้หว่านั้นให้ถ้ำกินพร้อมกัน
กับพระอิศวรแล จึงพระอิศวรก็คิน
มาบดเคี้ยว แล้วสั่งว่าถ้ำกินพร้อม
กันแล ลูกไม้พระอิศวรนั้นก็หอม
เข้าในใจนางนัคนา จะงดถ้ำฝั
มิได้รอดเลย จึงนางก็กินก่อนฝัแล
กินลูกหนึ่งแล้วหมั้น (มัน) ก็หวาน
นัคนา จึงนางก็หยิบเอาลูกหนึ่ง
กินเข้าเล่า เอาไว้แก่ฝัเจ้าแต่
หน่วยหนึ่ง (หน่วยหนึ่ง หรือผล
หนึ่ง) จึงนางก็กินลิ้มสมบ่อดี
(สมประดี) มีรู้สึกตัวไป แล้วตัว
อ่อนระตะระทวย มีอ่อนดินอ่อน
เหงื่อออกทุกเส้นขนแล้ว แต่นั้นก็

ค่อยรู้สึกตัวขึ้นมาแต่อันตัวนอน
ลิ้มมีรู้ว่าตัวนอนลิ้มสมบ่อดีไป
โร้สึก (รู้สึก) ตัวขึ้นมาจึงรำนึก
(รำนึก) ถึงฝั ว่าภูนี้กินลูกไม้
ทั้งสองหน่วยนี้มีถ้ำฝั ถาจะว่า
สิ่งใดให้ลิ้มตัวนางก็นึกแต่ใจ
แลดูจงใจนัคนา ว่าน้ำนี้ไหล
ออกมาแต่ในตัวกู มีทันจะรู้ตัวจึง
มิเจตนา รำนึกถึงฝัว่าภูนี้ลิ้มค้ำ
ที่พระอิศวรสั่งไว้ว่าให้ถ้ำกิน
พร้อมกัน จึงนางก็รำนึกว่าผิดเสีย
แล้วตัวกูเพราะลิ้มค้ำ พระอิศวรสั่ง
ไว้ มาก่อนพระอิศวรนี้จึงนึก
ว่าผิดตัว จึงมาบังเกิดน้ำไหลออก
มาไม่รู้สึก สาแก่ตัวนี้ถัดสะพริ้ม (?)
แก่ตัวนัคนาอยู่แล้วแล **๗/๑๖๗**
บดเคี้ยวพระอิศวรก็คินมาแต่สรงน้ำ
ถึงเรือนทอง แล้วจึงนางก็เอาลูกไม้
มากราบไหว้วาดวายแก่ฝั ก็บอกว่า
ลูกไม้นี้พระอิศวรก็เอามาให้ ๓
หน่วย ข้ากินเสีย ๒ หน่วย ยังเอา
ไว้ท่านหน่วยหนึ่ง พระอิศวรสั่งว่า
ให้กินพร้อมกันแต่ลูกไม้นั้นหมั้น-
หอมเข้าในจิตในใจนัคนา จะงดถ้ำ
ท่านมิได้แล้ว จึงขำน้อยนี้กินเสีย
ก่อนท่านแล ลูกไม้นี้หวานลิ้ม
สมบ่อดีไปนัคนา ขอเชิญท่าน
เสวยลองดูเถิด จึงพระอิศวรเสวย
บดเคี้ยวมีทันนาน เสวยไปก็รู้ว่า
ลูกไม้นี้หวานนัคนา เสมือนจะ
ลิ้มตัวไป แต่วันนั้นมาแต่ว่าพระ-
อิศวรนึกรำพึงในใจก็มีเจตนา
แต่วันกินลูกไม้นั้นมาแล พระอิศวร
..... (สมุดขาดหายไป)

หมายเหตุ คัดลอกจากบุคคท่อนที่
๑ ๒ หน้า

ตัดออกจากสมุดซึ่งสันนิษฐานว่า น่าจะเป็นตอนที่ ๒ (พับหน้า) ข้อความจากตอนนี้พับหน้าเริ่มจาก “นางอุมาทั้งสองหญิงชายนั้น” นางอุมาทั้งสองหญิงชายนั้นก็มา เกิดกิเลสตัณหาแต่วันนั้นมาแล **๑/๑๖๖** จึงมีเตรันี้ก็อยู่ที่สองคน ทาจะร้อนด้วยกันมิได้ก่อน อยู่ไป เสมือนพี่กับน้องนั้นแล แล้วแต่นั้นมาจึงพระอินทร์ก็มาสอนให้แก่ พระอิศวรนอรายผู้เป็นเจ้าแก่ แผ่นดิน สอนให้ร้อนด้วยนางว่า ทำดังเราสอนให้นี้แล **๑/๑๖๗** ข้างนางโสจิตราเมียพระอินทร์ ก็มาสอนให้แก่นางอุมาคะวัดดี ให้ร้อนด้วยกันทำดังเราสอนให้ นี้ แลอย่าได้ลืมเสียเลยหนา **๑/๑๖๘** ทางข้างคศิธรรม์ก็พืดหนุนกันสอนให้ แก่คนทั้งหลาย ให้สืบ (สืบ) กันมา แต่แรกพระอิศวรนั้นแล ทางข้าง คดีโลกพระอินทร์สอนให้ไว้สืบ กันมา ถ้ามิได้รู้ในคดีโลก เสีย ขาดเกิดมาและ ถ้ามีลูกชายลูกหญิง ให้พ่อแม่สอนให้แก่หมัน (มัน) แล พระจะมาอารสในเกษตรเดือนนั้นแล พระจะมาอารสในเกษตรบัวทองนั้น แล จึงพระอิศวรสอนสืบกันมา เล่าและ ให้ฟังรู้ไว้เกิด **๑/๑๖๙** จึงพระอินทร์สอนให้สอดโยกด้วย นางถึง ๑๗ เดือน จึงมีกบุตร (กุดบุตร) มาเอาปรีดคติสน (ปฎิ- สนิธิ) เป็นหญิงคนหนึ่งเล่าในวัน จันทรเมื่อเที่ยงคืน เดือน ๕ ขึ้น ๓ ค่ำปีฉลู อะนี่เมื่อที่มาเอาปรีดคติสน แล **๑/๑๗๐** เมื่อออกจากครรภ์มา ออกในวันจันทรแต่เช้าชะโมง (ชั่วโมง) รุ่งขึ้นเหนขนเดือน ๘ เเพ็งปีฉลู ให้ฟังรู้ไว้เกิด อยู่ในครรภ์ ๕ เดือน เสมือนกันทั้งที่ทั้งน้อง

มิทันถึงทสมาส จึงเกิดมาคะโลก อ่อนพับได้ทั้งสองคนพี่น้อง ให้ฟัง รู้ไว้เกิด แลแล้วแต่นั้นมาเล่าได้ ๑๐ คนเล่า จึงมีสืบสองภาษา แลแล้วเลี้ยง กันพี่น้องทั้งเพและ ให้ฟังรู้ไว้เกิด แต่มันมาหาใครจะสมคู่มิได้เลย เลี้ยงกันแต่พี่น้องแล จึงพืดสะ- หนุนกันพระอินทร์พระพรหมเทวดา ทั้งหลาย ก็มาช่วยเลี้ยงรักษา ลูก นางทั้ง ๑๒ พงศา ลงมาช่วยเลี้ยง นางโสจิตรา นางโสทันระมา นาง โสคาหรา (สุคารา) นางสุวรรณ- คาหรา (สุวรรณคารา) ก็ลงมาเปน แม่นม (แม่นม) พี่เลี้ยง ลูกนาง อุมาคะวัดดีทั้ง ๑๒ องค์พี่น้อง แต่มัน มาจึงเทวดาอภิเษกให้เลี้ยง กันพี่น้อง แลแล้วแต่นั้นมาจึงได้เล่า ลูกทั้ง ๑๐ คนนั้นได้เลี้ยงกันได้ สืบพงศาสงสารมา จึงได้สืบสอง ภาษา แต่ลูก ๑๐ คนนั้นแลให้ฟัง รู้ไว้เกิด **๑/๑๗๑** ลูกสองคนนั้น กะพังทอง สมคู่กันตายไป จึงก็มา เกิดเปนข่าว จึงเทวดาเข้านอนด้วย กันตายไป ให้เรียกชื่อว่าข่าวนั้นแล ให้ฟังรู้ไว้เกิด **๑/๑๗๒** ลูกแรก ได้สองคนนั้นหากะโลกมิได้ อ่อน- ระทวยทั้งตัว เปนสำลี (สำลี) ทั้งสองคนพี่น้อง เสมือนจะพับได้ แต่แรกเกิดมานั้นและ จึงพระอิศวร นางอุมาคะวัดดี ทั้งเทวดาทั้งหลาย พิศณา (พิจารณา) ดูแลเด็กทั้งสอง นี้หากะโลกมิได้ จริงแล แต่ว่า แดลงไฟระเสียงเพราะเสนาะเสียง อันจินระจา (เจรจา) มีโรโปโอม นรลักษณ์อักษรเสมื่อดั่งเทวา มหาพรหมทั้งเพและ แต่ว่าตัวนั้น อ่อนเสมือนกันทั้งสองพี่น้องนั้น จริงแต่ว่าเดินได้เสมือนกัน ครั้น พิศณาแลเสมือนจะเดินมิได้ เดิน

แต่ในบ้านโนเรียนในเมือง เทียว เล่นไปมาได้ ทอด่างเดิน กินอยู่ นิ่งนอนเสมื่อดั่งทำวมหาพรหม ทั้งเพและ ลูกพระอิศวรทั้งสอง คนนี้แลดูแปลกจริง พืดสะหนุนกัน เทวดาทั้งหลาย ก็มาใช้ให้พระอิศวร กฎหมาย (เข้มงวด) ถูกขยามเมื่อ มาจับปรีดคติสน เมื่อแรกออกจาก ครรภ์มา ให้กฎหมายไว้ทั้งสองคน พี่น้องนั้นเกิด อย่าได้ลืมเสียเลย เด็กทั้งสองคนนี้ก็ริยาแปลกแต่ น้องทั้ง ๑๐ คนนั้น จึงพืดสะหนุนกัน ใช้ให้พระอินทร์ ให้ชื่อแก่ลูกนาง ทั้ง ๑๒ คน จึงพระอินทร์ให้แรก ชื่อลูกนาง ผู้ชายแรกได้นั้นให้ชื่อว่า เจ้าสุวรรณพระไพสพ น้องนั้นให้ เรียกชื่อว่านางสีดดอกไม้แม่ไพสพ อะนี่แหละชื่อพระอินทร์แรกให้ เรียกทั้งสองและ ให้ฟังรู้ไว้เกิด **๑/๑๗๓** แลแล้วแต่นั้นมาจึงมาขมนม ด้วยกัน ทั้งพืดสะหนุนกันทั้งเทวดา อินทร์พรหม ก็มาคิดด้วยกันพร้อม ทั้งพระอรหันตก็นาส มาประชุม กันพร้อมในพระลิกคะใจดีสุหวัน (สุวรรณมาลิกเจตีย์?) ขุมกันสิ้น ทั้ง ๑๖ ชั้นพิมาน แลแล้วจึงพืดสะ- หนุนกันก็ชวนพระอินทร์กับพระ- พรหมว่ามาเราจะลงไปในเมือง สะกุนละขุมพูนองโสนว่าลูก พระอิศวรนั้นได้มีครบ ๑๒ องค์ แลแล้ว มาเราจะชวนกันลงไปงสัน ให้ขุมกันในขุมพู ทั้งพญานาคให้ ขุมกันเมืองขุมพุงงสัน แลแล้วเรา จะตั้งชื่อลูกพระอิศวร แลแล้วเราจะตั้ง ทั้ง ๑๒ นักษัตรจงสิ้นทีเดียว ครั้นคิดด้วยกันสิ้นแล้ว จึงก็ชวน กันลงมาบัดเดียนั้นแล จึงก็ลงมา ประชุมกันในโรงทองพระอิศวร นั้นและ ให้ฟังรู้ไว้เกิด **๑/๑๗๔**

จึงพระยายมราชทั้ง ๑๕ ชั้น ก็ขึ้น
มาทั้งพระยานาคก็ขึ้นมาทั้งพระยา
ปลาอะหนนก็ขึ้นมาชุมนุมกันทั้ง
เทวดาทั้งพระบริเมนสูน ก็ชุมนุม
กันสิ้นในเมืองชุมพู ชุมกันในโรง
ทองพระอิศวร ลิ่นทั้งชั้นบนชั้นต่ำ
แล ๑/๑๗๗ จึงพิศสะหนุกกันว่ามา
เราจะตั้งทั้ง ๑๒ ภาษานักษัตร
จะตั้งชื่อวันทั้งชื่อเดือนชื่อปีจะตั้ง
ทั้งชื่อฤกษ์พระอิศวรทั้ง ๑๒ คนนั้น
ด้วยกันและ ให้ตั้งตามพิศณา
เสมือนกัน เรามาชุมนุมพร้อมสิ้น
แล้วทั้งเพให้ฟังรู้ไว้เกิด ๑/๑๗๗
จึงพิศสะหนุกกันว่าให้พระบริเมน-
สูนตั้งขึ้นประกอบสิ้นแล้ว ยังแต่
ชื่อนี้มิได้ตั้งให้ จึงพิศหนุกว่า
มาเราจะตั้งทิศทั้ง ๘ ทิศ จะตั้ง
ทะเล (ทวีป) ทั้ง ๔ ทะเวที่เดียว
ด้วยกันด้วยกัน สะหรับพะให้ชื่อ
จงสิ้นในที่นี้ และชั้นบนชั้นต่ำให้
ชื่อจงสิ้นแล สะกุนละชุมนุมทะเลนี้
ตั้งก่อน แล้วจึงให้พระอินตั้งชื่อ
ทั้งเพและ จึงพระอินทร์ให้ชื่อว่า
ปุณระพิคที ให้ว่าทะเลหนึ่งข้าง
ทิศตะออก (ตะวันออก) นั้นหน้า

เสมือนเดือนเพ็ง (ใบหน้ารูปมะนาว
ตัด) ข้างเชียง (เชียงหรือเฉียง)
ให้ชื่อว่าหนอากเนย์ ข้างหนหน้าอน
เมืองชุมพูเรานี้หน้าเป็นผานไถ
(ใบหน้ารูปสามเหลี่ยม) หนร์อดี
(หรดี) ข้างเชียงข้างหนปัจฉิม
(ปัจฉิม) มอโรโคธานี หน้าเป็น
หน้าจ้วตัวคน ทิศตกหนพายับ
ข้างเชียงหนอุดร ตัวคนหัวไก่
อุดรประกาโหรหนอีสาน จึงก็มา
ให้ชื่อตั้งว่าเป็น ๘ ยามแล พระ-
อินทร์ให้ชื่อแลให้ฟังรู้ไว้เกิด ๑/
๑๗๗ อ้อ จึงพิศณาทั้งเทวดาทั้ง
พระยายมราช ทั้งพญานาคราช
ทั้งพิศสะหนุกกันว่าพร้อมกันสิ้น
จึงใช้ให้พระอินทร์ตั้งขึ้นเกิด ทั้ง
พระยาปลาอะหนนว่าตั้งขึ้นเกิด
ทั้งพระบริเมนสูน ทั้งพระอิศวร-
นอรายว่าตั้งขึ้นเกิด จึงให้พระ-
อินทร์ตั้งจึงให้ชื่อว่าวันอาทิตย์
แปดต้นวัน เดือนอ้ายแปดต้นเดือน
ปีชวด (ปีชวด) แปดต้นปี ลูกพระ-
อิศวรแรกเกิดจึงให้ชื่อว่าพระองค์
หนู จึงตั้งชื่อว่าสิบสองนักษัตรแล
ให้ฟังรู้ไว้เกิด ๑/๑๗๗ ให้ชื่อวัน

จันทร์ เปนวันหญิง เดือนยี่ (เดือน
ยี่) ปีฉลู เกิดลูกพระอิศวรคนหนึ่ง
เปนหญิงจึงให้ชื่อว่านางโค จึงว่า
ปึงวันนักษัตรนั้น และให้ฟังรู้ไว้เกิด
๑/๑๗๗ จึงให้ชื่อว่าวันอังคาร
เดือนสาม ปีชาล ลูกพระอิศวร
คนหนึ่งผู้ชายเล่าจึงให้ชื่อว่าพระ-
องค์เสื่อ จึงนักษัตรปีเสื่อให้ฟังรู้
ไว้เกิด ๑/๑๗๗ จึงให้ชื่อว่าวันพุธ
เดือนเส (เดือนสี่) ปีเถาะ ลูกพระ-
อิศวรคนหนึ่งเล่า พระอินทร์ให้เรียก
ชื่อว่านางพ่องจง (กระจงเป็นนักษัตร
ประจำปีเถาะในภาคใต้และมลายู
ไม่มีกระด่าปลาในสมัยโบราณจึงใช้
กระจงซึ่งเป็นสัตว์พื้นเมืองแทน)
จึงว่าปีเถาะนักษัตรให้ฟังรู้ไว้เกิด
๑/๑๗๗ จึงให้ชื่อว่าวันพระหัส
(พฤหัสบดี) ปีมอโรง (ปีมะโรง)
ลูกคนหนึ่งผู้ชายเล่า เกิดปีมอโรง
ให้ชื่อว่าเจ้าโพรงนาคราชใหญ่
จึงว่าปีมะโรงนักษัตรให้ฟังรู้ไว้เกิด
๑/๑๗๗ (สมุดขาดหายไป)

หมดเนื้อหากจากสมุดซึ่งสันนิษฐาน
ว่าน่าจะเป็นตอนที่ ๒ (พับหน้า)

ทั้งหลาย เอาไปเผาลงในแผ่นดิน
จึงเทดาวอระที่ให้แก่สมองกะโลก
พระอิศวรและนางอุมาคะวัดดี
พาพะนาสมองกะโลกพระอิศวร
ให้เป็นบอริถิวกษาแผ่นดิน พา
พะนาสมองกะโลกนางอุมาทวดา
ให้เป็นกรงพาลี (กรงพาลี) อยู่
รักษาแผ่นดินนั้นแล เหตุดังนั้นแล
ให้พึงรู้ไว้เถิด ๗/๙๗/ พาพะนา-
สมองกะโลกมอนุค (มนุษย์) ทั้ง
หลายนั้นเทวดา ระยะเวลาให้มาแต่
แรกเป็นผีโผด (ภูต) ทะมาอยู่ใ
เปรว ครั้นออกมาจากครรภ์แม่
ตกฟากมาเมื่อใด จึงวิญญานทั้ง
เสแล่นเข้ามารับเอา จึงว่าแม่ชื่อนั้น
แล ให้พึงรู้ไว้เถิด มิพักถามท่าน
ผู้เริ่เลย ๗/๙๗/

อ้อ ยังนิทานเจ้าเท (เจ้าที่)
ให้พึงรู้ไว้เถ่า แต่แรกเมื่อเกิดลูก
พระอิศวรมานั้น รกหนารกบาง
นั้นแล เทวดาให้ฝังลงในแผ่นดิน
แล้วจึงเทวดาทั้งหลายสมมุติอระที่
ให้แก่รกหนารกบาง เป็นเจ้าที่รักษา
แผ่นดินนี้แล ให้พึงรู้ไว้เถิด เหตุ
ดังนั้นแลบอริถิวกษาพาลีเป็นเจ้าที่
ทำการสิ่งใดอันใดให้บูชาเขาก่อน
เทวดาตั้งข้าวไว้ให้เขากินก่อนแล
ให้พึงรู้ไว้เถิด ๗/๙๗/

เลขยันต์ อักษร อักษร
เพ็ดสะหนุกัน พระอินทร์ พระ-
บอริเมนสุน วอระที่สมมุติให้แก่
พระอุบประดิดสะเถร ตั้งไว้ให้
เสิบกันรำเรียนมาแล เกิดแต่นั้นมา
แลให้พึงรู้ไว้เถิด

๑ ให้พึงรู้นิทานสิ่งนี้ เมื่อแรก
เกิดเหตุชื่อว่านางธรมี นางพระ-
คงคา นางเมกข์อหลา (เมขลา)
พระตะบอริเมนสุนชบขึ้น พระ-
อาทิตย์ พระจันทร์ พระบอริเมนสุน

ชบขึ้นทั้งฟ้าทั้งดิน พระอาทิตย์เป็น
เพ็ดสะหนุกันชบขึ้น พระจันทร์เป็น
มอเทลี (มเหสี) พระอาทิตย์จับ
จันทร์ว่าผิดปอเหรด (?) พระตะ-
บอริเมนสุนวอระที่ให้สมโล่กัน
ให้พึงรู้ไว้เถิด ๗/๙๗/

เมื่อแรกจะตั้งแผ่นดินเท่า
ไบบว่านั้น เป็นนางขึ้นมาจึงเรียก
ว่านางธรมีนั่นเป็นคู่พระตะบอริ-
เมนสุน พระอิศวรก็มาพูนเกิดขึ้น
กับนางอุมาคะวัดดีนั้นแล จึงนาง
ธรมีก็กราบไหว้พระตะบอริเมนสุน
จึงพระตะบอริเมนสุน ว่าแก่นาง
ธรมี รองสัตว์ดีระมาน (เดรัจฉาน)
ทั้งหลายเกิด เหตุดังนั้นแลว่านาง
ธรมี ให้พึงรู้ไว้เถิด ๗/๙๗/

เมื่อแรกเกิดนางพระคงคานั้น
พระตะบอริเมนสุนชบน้ำแก้ว
(น้ำตา?) นั้นขึ้นเป็นโรบนาง จึง
พระตะบอริเมนสุนว่าเป็นนาง
พระคงคาเจ้าน้ำเกิด เหตุเป็นดังนั้น
แลว่านางพระคงคา ให้พึงรู้ไว้เถิด
หากคนจะเลา มิได้เลย ๗/๙๗/

อะนี้จะให้รู้จกัว่านางเมก-
ข์อหลา เกิดด้วยสิ่งใด พระบอริ-
เมนสุนชบด้วยบึงเปือกน้ำ (ฟองน้ำ)
จึงชบบึงเปือกน้ำนั้นขึ้นเป็นรูปนาง
จึงเรียกชื่อว่านางเมกข์อหลา ให้
รักษาคงคาในชลธีนี้เกิด ให้พึงรู้เถิด
ว่าเป็นน้องแต่นางพระคงคานั้นและ
หากคนจะเลา มิได้เลย ให้พึงรู้
ไว้เถิด ๗/๙๗/

อะนี้กล่าวนิทานเมื่อแรก
จะเกิดเจ้ามนต์เจ้ายา ลูกพระองค์
งูใหญ่ เลี้ยงกันกับนางงูน้อย ได้ลูก
มาเป็นชี่ ชื่อพระฤาษีอุณนะรุค-
พะเถน (เถร) หลานพระอิศวร ลูก
พระอิศวรพระองค์มี เลี้ยงกัน
กับนางเพะได้ลูกมาเป็นชี่ชื่อพระ-

ฤาษีมูนี้ ได้เป็นเจ้ามนต์สืบกันมา
และ หลานพระอิศวร ลูกพระอิศวร
พระองค์สิง (สิง) เลี้ยงกันนางไค้
ได้ลูกเป็นชี่ชื่อพระฤาษีติมนได้เป็น
เจ้ายา ได้สืบกันมาให้พึงรู้เถิด
พระอุบประดิดสะเถนผู้ลูกบวชสืบ
กันมา เทวดาวอระที่สมมุติให้ทั้งเพ
และ ให้พึงรู้ไว้เถิดหากคนจะเลา
มิได้เลย ๗/๙๗/

อะนี้ท่านให้รู้จกั เมื่อแรกจะ
เกิดข้าวเกิดปลา เกิดดินเกิดน้ำ
เกิดไฟเกิดลม ทั้งเสประการนี้แล
ให้พึงรู้หนักเบาแล ได้แก่ลมได้แก่
ดวงชีวิตเป็นอยู่ น้ำดวงแก้วอัน
ละเอียดเป็นตัวศูนย์ ครีอว่าเปรูป
เทวบุตรได้ชบสันพะ (สรรพ)
ทั้งหลายขึ้นและ ไฟได้แก่รัศมี
ดวงแก้วตัวนั้นก็กลมได้เทวดา
ว่าเท่าโลกไฟ (ลูกไฟหรือเม็ด
มะกล่ำตาช้าง) จึงว่าตนทั้งเส
ประการนั้น ได้เกิดดินน้ำไฟลม
นั้นแล ให้พึงรู้ไว้เถิด ๗/๙๗/

สิทธิการริยะ เมื่อแรกจะเกิด
ข้าวเกิดปลา ท่านกล่าวไว้ให้รู้
ที่ได้มาเกิดเป็นข้าวนี้เมื่อใดเล่า
เป็นปลานี้เมื่อใดเล่า ข้าวนี้เกิด
ด้วยสิ่งใด ให้พึงรู้จกัว่าเกิดด้วย
เทวดาหน่อทั้งหลาย สมมุติให้เกิด
ออกมาแต่ในกายพระอิศวรและนาง
อุมาคะวัดดีนั้นแล ให้พึงรู้เอา
เถิด ๗/๙๗/

สิทธิการเมื่อแรกพระอิศวร
จะนอนกอดกันกับนางอุมาคะวัดดี
วันนั้นพระอิศวรว่าให้ถือให้ทำดั่ง
เราสอนนี้แล ให้บูชาเขาก่อน
ครั้นบ้วนนั้นขานจึงให้นอนจะแคง
(ตะแคง) ลงข้างซ้ายพระอิศวร
เมียบพระอินทร์นางโสทันระมา
ก็มาสอนให้แก่นางอุม่า ให้กราบ

ให้หัวถวายเป็นโรยร่างแก่ผ้านั้นสิ้น
ทั้งข้างนอกข้างนอกใน จิตชีวิต
ทั้งกายาแต่นี้ไปแล้ว ขอให้ได้
เปนมเหสีของท่านอย่ารู้แคล้วกัน
จนเข้าไส้ (สุ) พระนิระพาน (นิพ-
พาน) เกิด จึงนางก็ตั้งปรีดีชยาน
ต่อกันกับผัว สัจญด้วยกันแต่นั้น
นั้นมาแล จึงนางอุมาคะวัดคีรีรัฐ
ในตัวเองว่าบวชานจึงก็รู้ก็รู้ตั้ง
นางโสทน์ระมาสอนให้แล ว่าให้
นางอุมานอนลงในผ้าขาวนั้นแล
ข้างขวาทะเลแคง (ตะแคง) ลง จึง
พระอิศวรทะเลแคงลงข้างซ้าย นาง
เผยประดูให้ด้วยอักษรรับเอาพิณฑุ
ด้วยอักษรผู้ตั้งพิณฑุด้วยอักษร
จึงก็สืมสมบัติ (สมบัติ) ทั้ง
สองคนไปนั้นแล ครั้นเมื่อจะเอา
พิณฑุออก ออกด้วยอักษรเหมือนกัน
นั้นแล้วแล ทางข้างค่อดีโลก (ค่อ
โลก) นี้เทวดาสอนให้ได้มาแก่
พระอิศวรแลนางอุมา ได้สอนลูก
เลียบกันมาและ เทวดาว่าทางโลกก็
ค่อดีโลกทางสุวันนะสารอดนิพพาน
นะสารอดนี้ มิได้จะข้ามนั่งลงบน
ขาหญิงนั้นมิได้ข้ามเลย บันยัค
(บัญญัติ) ไว้ขาดแล ให้จำเอาเถิด
๙/๘๙๙ ครั้นเมื่อออก ๙/
ครั้นเอาพิณฑุออกจากกันแล้ว
จึงพระอิศวรแลเห็นน้ำกาม อันราก
ออกมาดกวงในผ้าขาวนั้น จึงยัง
คิดหาอยู่เหมือนกันทั้งสองคน แล้ว
จึงเอาผ้าขาวชวนกันเช็ดขาเหมือน
กันทั้งสองคนนั้น แล้วจึงก็เอาผ้า
ขาวปูไว้ลาดที่นอนนางนั้น แล้วจึง
ไปอนาล้างสระสรงให้หมดมุนทิน
(มลทิน) นั้นแล้ว ครั้นแล้วแต่นั้น
มาเล่า เมื่อใจจะนอนกอดกันเล่าเอา

ผ้านั้นปลงทุกที่ ช้านานมาได้ถึง
เจ็ดเดือน ทำดังกล่าวมานั้นแล
นอนจะแคงทุกที่ที่ทำความนั้นมาแล
พระอินทร์บันยัคไว้ขาด ว่าอย่า
แหกขาข้ามตัวหญิงนั้นแล ๙/๘๙๙
กอดกันเมื่อถึงได้เจ็ดเดือน ในยาม
เที่ยงคืนทุกที่นั้นและ จึงนางก็
นิระมิด (นิรมิต) ผืนเห็นเข้า
นอนด้วยกันกับพระอิศวร กอดกัน
ลืมตัวตายไปแล้วจึงผืนเห็นว่า
เดินขึ้น (ตื่นขึ้น) ได้กินลูกไม้นาง
ธรมีเอม (อิม) เสมือนกันทั้งพระ
อิศวร แล้วผืนเห็นว่าได้กินเอม
สิ้นทั้งแผ่นดินนี้แล จึงนางอุมาก็เดิน
ขึ้นทันใจในดาวฟ้า (ฟ้าสาข) ขึ้น
จะรุ่งแล้ว จึงพระอิศวรก็ตื่นขึ้น
แต่นอนเสมียนกันกับนางนั้น จึง
สระสรงน้ำบ้วนปากสีฟันแล้ว
เสวยหมาก แล้วจึงนางอุมาแก้ผืน
ด้วยผัวแต่หัวเข้า จึงพระอิศวร
ก็มาทำนายให้แก่เมียว่า ความผืน
นี้นางจะได้มีลูกมาเกิดในครรภ์
นาง แต่วันนั้นมาและ ๙/๘๙๙ บอ
ครั้นรุ่งขึ้นมาแก้ผืนด้วยผัวแล้ว
จึงพระอิศวรก็ทำนายให้แก่เมียว่า
จะมีลูกแล้ว จึงนางอุมาก็เอาผ้าขาว
รองน้ำกามนั้นไปซักในบางแม่น้ำ
ใหญ่ออกไปถึงทะเลใหญ่นั้น จึง
นางอุมาก็เอี้ยวลงในน้ำทะเลแล้ว
จึงเทวดาทั้งหลายก็มาชุมนุมกัน
ในที่นางซักผ้าขาวอันนั้นพร้อม
กันสิ้นทั้งพระบริมนสูน ขบสรรค
น้ำเอี้ยวนางให้เค็มในทะเลนั้นขึ้น
เสียสิ้นบัดเดียนั้นแลให้พึงรู้เถิด
จึงนางก็ซักล้างผ้าน้ำกามนั้นออก
แต่ผ้าขาวนั้น น้ำกามอันนางทุบตี
ผ้านั้น ก็จุดขึ้นข้างบนก็ยัง กะจุด

ตกลงในแผ่นดินนั้นก็ยังมี นางเซ
(เซ) ไข่ล้างลงในบางน้ำทะเลนั้น
ฟุ้งลอยไปข้างน้ำจืดก็ยังมี ข้างน้ำ
ทะเลก็ยังมีจึงเทวดาเอาน้ำกามอันค
กลงในน้ำนั้น ขบขึ้นให้เป็นปลา
น้ำกามอันแห่งนั้นออกไปเป็นปลา
เกล็ด น้ำกามอันเป็ยกนั้นออกไป
เป็นปลาเมลิน (มุลัน) นั้นแล ฟุ้ง
ลอยออกไปข้างทะเลเป็นปลาทะเล
ฟุ้งลอยออกไปข้างน้ำจืดเป็นปลา
น้ำจืด น้ำกามอันแห่งเป็นปลาเกล็ด
น้ำกามอันเป็ยกเป็นปลาเมลิอ
(เมือก) เหตุดังนี้แลปลาเกิดด้วย
น้ำกามพระอิศวรและนางอุมาคะ
วัดคีรีนั้นแหละ เหตุดังนี้แลที่ปลา
ก็มาเมลิอก็มาเกิดด้วยน้ำกาม
นั้นแล ให้พึงรู้ไว้เถิด
๙/๘๙๙ อะสันหมันและ (ธรรม-
ชาติของหมัน) ให้พึงรู้ว่าน้ำทะเล
นี้เค็มด้วยเอี้ยวนางอุมา นี้แล
เทวดาให้พระอิศวรทำเป็นเกลือใส่
ปลา (ปลาเค็ม) นั้นแล ให้พึงรู้
ไว้เถิด เมื่อนางซักผ้าขาวนั้น ทุบตี
สะบัดวันนั้นน้ำกามในผ้ากะจุดค
กลงในแผ่นดินนั้น เทวดาขบขึ้นให้
เป็นสัตว์พันละสัตว์ (พันธุ์สัตว์)
น้อยใหญ่ เข็มที่หาไว้ได้นั้นแล
อาสัน (ธรรมชาติ) หมันเกิดด้วย
น้ำกามนั้น ให้พึงรู้ด้วยเถิด น้ำกาม
อันจุดขึ้นบนเวหาานั้น เทวดาให้
ขบเป็นนกน้อยนกใหญ่นั้นทั้งเพแล
ให้รู้ไว้เถิด แล้วแต่นั้นมาจึงเทวดา
เปิดสะพานกันใช้ให้พระอินทร์ให้
นฤาที่ (?) แก่สัตว์ทั้งเพนั้นแล
ทั้งให้ชื่อ (สมุดขาดหายไป)
หมดเนื้อหาจากสมุดซึ่งสันนิษฐาน
ว่าเป็นตอนที่ ๔ พิชัย แล้วชาว
ผู้คัดลอก ๒๘ มก. ๓๐